

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто сутність поняття «інноваційна діяльність», проаналізовано основні джерела фінансування інноваційної діяльності на підприємстві.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, фінансове забезпечення, джерела фінансування.*

Abstract

In the article the essence of the concept of "innovative activity" is considered, the main sources of financing of innovative activity at the enterprise are analyzed.

Key words: *innovative activity, financial support, sources of financing.*

Вступ

В умовах сьогодення роль інновацій у формуванні глобального економічного простору, конкурентоспроможності державної економіки та в цілому економічному розвитку держави та окремих підприємств є досить важливою. Щодня з'являються нові технології та методи виробництва, якщо підприємство не впроваджує інновації то згодом збанкрутує. В значній мірі, комерційний успіх інноваційного продукту залежить від здатності підприємства фінансово підтримувати реалізацію всіх інноваційних задумів. Незважаючи на те, що потенційних інструментів залучення коштів є доволі багато, питання недостатності й невідповідності фінансового забезпечення вітчизняних підприємств при здійсненні інноваційної діяльності нині є дуже актуальними.

Проблемам фінансового забезпечення інноваційного розвитку України присвячено широке коло досліджень вітчизняних науковців, а саме: Ю. М. Бажала, В. М. Геєця, Н. Б. Демчишака, М. І. Диби, І. Ю. Єпіфанової, В. В. Занько, К. О. Ільїної, О. М. Колодзієва, М. І. Крупки, С. В. Онишко, В. М. Опаріна, З. В. Юринець та низки інших.

Метою статті є узагальнення теоретичних аспектів фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємствах.

Виклад основних результатів дослідження

Впровадження інновацій дозволяє підприємству стати більш конкурентоспроможним на ринку, що в подальшому приводить до отримання вищого рівня прибутку та зменшення витрат, тобто повністю виправдовує всі витрати на впровадження самих інвестицій.

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає інноваційну діяльність як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

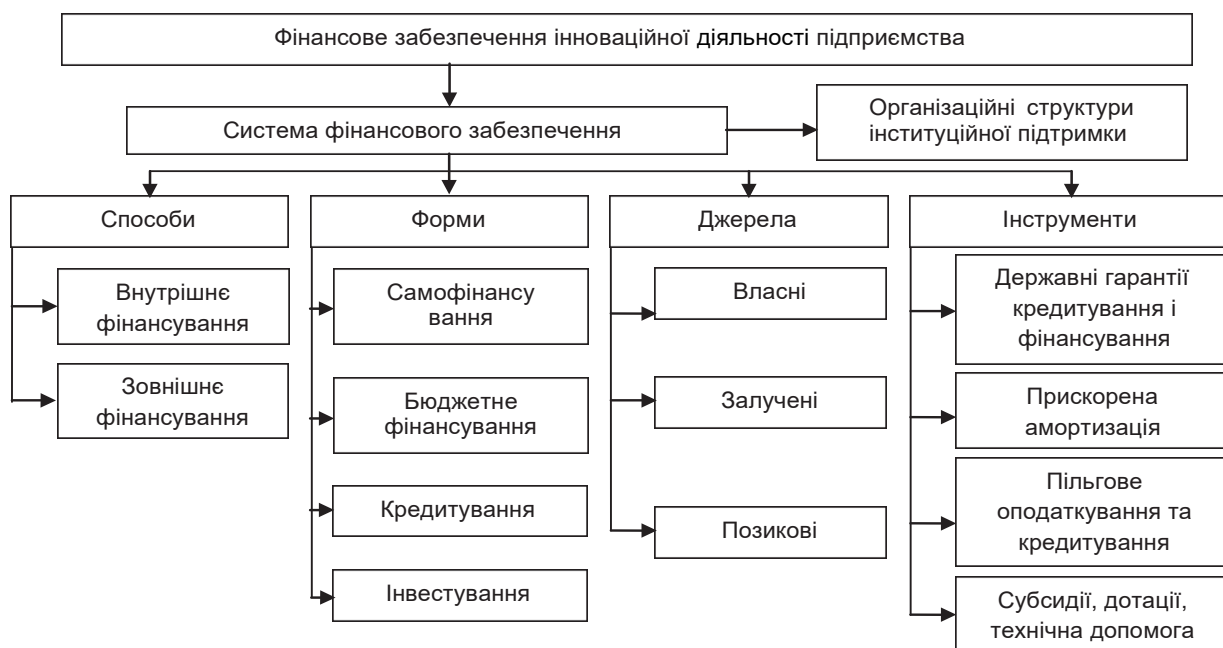
Як відомо, інноваційна діяльність охоплює практично усі сфери життя і діяльності підприємства, включаючи найрізноманітніші інноваційні процеси, що відбуваються у виробничій і невиробничій системах, що у свою чергу вимагає фінансових ресурсів для впровадження інновації. Будь-яка форма інновацій вимагає певного рівня фінансового забезпечення, зокрема за рахунок власних коштів.

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності можна визначити як сукупність економічних відносин, що виникають між суб'єктами інноваційної діяльності з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів з метою отримання економічного ефекту із використанням організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційну діяльність [2].

Схема системи фінансового забезпечення впровадження інновацій наведена на рис. 1.

Усі фінансові ресурси, які підприємство може використовувати для інноваційної діяльності, можна поділити на власні, залучені та позичені. Для більшості вітчизняних підприємств саме залучені фінансові ресурси є найбільш цікавими й бажаними, зважаючи на брак власних коштів та

високі відсоткові ставки за позиченими фінансовими ресурсами. Важливим є наявність і трудових ресурсів в необхідній кількості та належної кваліфікації [3].

Рис. 1. Структурно-логічна схема системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства [4]

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» до джерел фінансової підтримки інноваційної діяльності відносять:

- кошти Державного бюджету України;
- кошти місцевих бюджетів і кошти бюджету Автономної Республіки Крим;
- власні кошти спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ;
- власні чи запозичені кошти суб'єктів інноваційної діяльності;
- кошти (інвестиції) будь-яких фізичних і юридичних осіб;
- кошти (інвестиції) інститутів спільного інвестування;
- інші джерела, не заборонені законодавством України. [1]

У таблиці 1 наведено загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності за джерелами, згідно з даними Державної служби статистики України у розрізі 2010, 2015 та 2017 років.

Таким чином, фінансування інноваційної діяльності відбувається в основному за рахунок власних коштів підприємства, тобто з прибутку та амортизаційних відрахувань, завдяки мобілізації внутрішніх активів або внесків власників підприємства.

Брак власних ресурсів і високі відсоткові ставки за кредитами становлять суттєву перешкоду здійсненню інноваційної діяльності. Обсяги фінансування за кошти іноземних інвесторів коливаються в межах 0,4–30 % у сторону зменшення, що вказує на відсутність довіри до вітчизняної економіки. Основними причинами, що стримують іноземних інвесторів, крім високого рівня інноваційного ризику, є: політична нестабільність, недосконале вітчизняне законодавство, низький рівень захисту з боку держави та місцевих органів самоврядування, військові дії на сході України. Частка коштів місцевих бюджетів і вітчизняних інвесторів, що використовуються для фінансування інноваційної діяльності, є незначною – від 0,1 до 3 %. Ця ситуація пояснюється дефіцитом державних централізованих фінансових ресурсів, відсутністю державної підтримки бізнесу. Непопулярними є і кредити, що будуть фінансувати введення інновацій на підприємстві, що пояснюється значною ставкою інфляції – 101% на січень 2019 року [6].

Загалом доводиться констатувати, що, зважаючи на нинішню економічну ситуацію, розраховувати на відчутну бюджетну підтримку фінансування інноваційної діяльності досить складно. Обмеженість джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств спричинена фінансовою кризою, зниженням кредитного рейтингу України.

Таблиця 1 – Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності за джерелами [5]

	2010		2015		2017	
	тис.грн	у відсотках до загального обсягу	тис.грн	у відсотках до загального обсягу	тис.грн	у відсотках до загального обсягу
Усього	8045495,2	100,0	13813674,4	100,0	9117537,2	100,0
у тому числі за рахунок коштів власних	4775235,7	59,3	13427034,7	97,2	7704114,4	84,5
державного бюджету	87001,0	1,1	55141,2	0,4	227290,5	2,5
місцевих бюджетів	5663,7	0,1	38361,9	0,3	95584,7	1,0
позабюджетних фондів	929,0	0,0	1403,0	0,0	311,7	0,0
вітчизняних інвесторів	31018,7	0,4	74277,6	0,6	273086,8	3,0
іноземних інвесторів	2411395,6	30,0	58633,0	0,4	107773,0	1,2
кредитів	626107,6	7,8	113742,0	0,8	594464,5	6,5
інших джерел	108143,9	1,3	45081,0	0,3	114911,6	1,3

Недостатній рівень фінансового забезпечення інноваційної діяльності є однією із причин низького рівня інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств.

Висновки

Отже, в результаті проведеного дослідження було розглянуто сутність поняття «інноваційна діяльність», проаналізовано основні джерела фінансування інноваційної діяльності на підприємстві, що дає змогу стверджувати: основним джерелом фінансування інновацій є власні кошти підприємства, частка фінансування з державного бюджету незначна, але спостерігається тенденція до її збільшення, що вказує на певну підтримку зі сторони держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Спіфанова І.Ю. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств / І.Ю. Спіфанова // Економічний часопис – XXI. – 2012. – № 11-12. – С. 30-32.
3. Джеджула В. В. Сучасні форми фінансового забезпечення інноваційної діяльності / Джеджула В. В., Спіфанова І. Ю. // Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки. - 2016. - №2. - Т. 2. - С. 22-24.
4. Дехтяр Н. А. Механізм управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств / Н. А. Дехтяр, Н. Г. Пігуль, О. В. Люта // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип.7 – Ч. 5.– С. 9–13.
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2018>

Очеретна Вікторія Юрївна - студентка групи МОФ-156, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: ocheretnaya199859@gmail.com

Науковий керівник: **Єпіфанова Ірина Юріївна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Victoria Ocheretna Y. - student, faculty of management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, email: ocheretnaya199859@gmail.com

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** - Cand. Sc. (Econ), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia